

paper de vidre

www.paperdevidre.tk

nº23 23 d'abril del 2004

ENTREVISTA

A Vicenç Altaió, traficant d'idees – *Jordi Marlet*

ESCRITS

Vida i treball – *Eduard Aibar*
Ramon Barnils, cap i pota - *Teresa Amat*
Barbàrie ofèlica - *Ester Andorrà*
Epigrama – *Quim Cardús*
Cròniques grises de diumenge – *Rubèn Intente*
Música Pop - *Guillem Miralles*
La cuina sota vigilància - *Laia Miralles*
No passa mai res - *Carles Miró*
Experiment I - *Josep Pedrals*
La gàbia buida – *Sr. Polissó*
Retaule d'un St. Jordi - *Lola Ribó*
Inspiració (Zona part) – *Màrius Serra*
Pell – Haikús aguts – *Joan Soler*
Ignorar – *F.X. Simarro*

En la realitat de sobrecàrrega informativa, el paper de vidre és una guia per orientar a través del coneixement específic propi de cada experiència individual, amb escrits amb claredat d'idees, concreció, imaginació, i desimboltura i alegria expositives.

FESTA 2on ANIVERSARI

Dimecres 5 de maig, 20.00h, Jazz Cava de Terrassa, Passatge Tete Montoliu, s/n.

Recital de Josep Pedrals, i actuacions musicals de Roger Puig i Quim Cardús. I l'assistència de gent que, d'alguna manera o altra, es relaciona amb el Paper de Vidre.

Proper número: 23 de maig del 2004.

paperdevidre@hotmail.com

EL TRAFICANT

Entrevista a Vicenç Altaió, home d'idees en acció contínua

per Jordi Marlet (jmarlet@msn.com)

Vicenç Altaió (Santa Perpètua de Mogoda, 1954), poeta, assagista, traductor de teatre, crític d'art, articulista i comissari d'exposicions, ha estat impulsor de les revistes multidisciplinars *Tarotdequinze*, *Éczema*, *Àrtics* i *Cave Canis*. Va estudiar filologia però abans d'acabar ho va deixar perquè en comptes de fer de mestre el que volia era treballar en l'àmbit de la cultura, i, sobretot, viure-la. Als anys vuitanta va fer d'assessor en administracions i institucions diverses: Aj. Barcelona, Fundació "La Caixa", o "Caixa de Catalunya". Ara fa uns dotze anys, va començar a dirigir dins el Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'equip del KRTU (Cultura, Recerca, Tecnologia, Universals), que avui està en un moment incert, degut al canvi de govern.

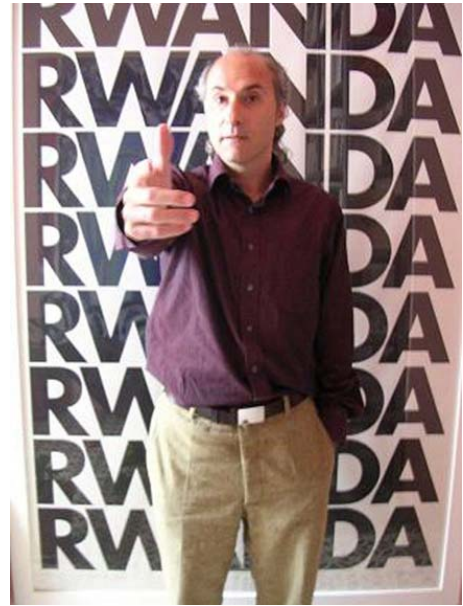

Foto: Altaió ens allarga la mà des del món de les idees, que és casa seva (J. Marlet)

Alguns llibres:

Correspondències com conspiracions (1980), poesia.

Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979) (1980), juntament amb J. M. Sala-Valldaura, assaig.

Biathànatos o l'elogi del suïcidi (1982), poesia.

La Desconeguda (1997), assaig poético-novel·lesc.

Desglossari d'un avantguardista (2000), assaig.

Els germans (2002), retrats d'artistes.

Entrevisto doncs a Altaió en un moment d'interrogació. No pas a nivell productiu. M'explica els projectes que té pendents de l'Any Dalí, un model de centenari que ell va iniciar el 1993 amb l'Any Miró, i quatre llibres que té en curs d'edició, els dos primers dels quals veurem aquesta tardor. La consola de Cadaquès, somnis d'un fill putatiu de Dalí i de Miró, prossegueix la gran ficció que va quedar aturada en la investigació que el surrealisme va fer a través del món del somni. Altaió hi desenvolupa la idea de que hem entrat en l'època del molt saber, que actua com a mecanisme. Massa fosca recull els vint-i-cinc anys de la seva poesia.

Per què trafiques amb idees?

Això té una història. El 78 em trobava a París, i mentre estava esperant en un bar un amic que feia art per correu, l'Antoine Laval, just a la televisió van tallar el que emetien i va aparèixer el general d'ulleres fosques, el Jaruzelski, que anunciava el cop d'Estat a Polònia. Estàvem en el moment terminal de la guerra freda i en un món intel·lectual ja dissident, especialment a França. Jo venia de Catalunya, on estava en grups radicals d'extrema esquerra. Just en aquell moment va entrar el Laval i em va mostrar com una pancarta la capçalera del diari *Libération*, on deia que havien detingut Jacques Derrida per tràfic d'estupefaents. I jo senyalant-li la televisió li vaig dir: no l'han detingut per estupefaents sinó per tràfic d'idees. A partir d'aquell moment em plantejo el paper de l'escriptor i m'adono de que per poder fer una obra que prosseguís en les recerques del pensament crític del nihilisme havia de renovar amb una fe en l'acció, i que això seria el tràfic d'idees.

Com podem definir aquest traficant?

És aquella persona que reflexiona sobre els elements mutables i mutadors de l'època i que ho fa amb instruments diversos; el pensament, l'escriptura, l'acció, l'encreuament de llenguatges diferents. Per tant, [hi ha] una mena de treball col·lectiu. A la vegada, tràfic d'idees acabarà sent una sèrie

d'autobiografia col·lectiva sense subjecte, i això són els llibres de tota la sèrie [amb aquest nom] que vaig escrivint [fins ara mitja dotzena], on cada llibre és un gènere diferent.

Has definit el poeta com a lladre del significant i com a farsaire del manuscrit. És aquesta la teva actitud com a poeta?

[Assenteix i abans de dir res s'aixeca, per anar a buscar una targeta que té emmarcada on hi descobriré la definició que li acabo de fer. La té enmig dels milers de llibres que envolten totes les parets del seu pis, guardats en prestatgeries de mecalux. Quan va venir a viure al Barri de la Ribera de Barcelona en portava uns 7.000. I els té ordenats, cosa que permet adonar-te que només amb el que s'ha editat aquest any sobre Dalí n'ha omplert dues prestatgeries. Si un pam de paret no l'ocupen els llibres és perquè hi ha penjat pintura i obra gràfica. Quan me'n vagi descobriré un autèntic Fontana, i ell m'ensenyarà obra recent que ha fet, entre la qual el llibre d'artista Les hores de l'or, on els seus textos acompanyen els gravats de Jaume Ribas].

En els anys de creació d'un mateix vaig fer una tarja en la qual actuava com si fos un representant i, en efecte, em titllava com a lladre del significant i farsaire del manuscrit, i a la vegada hi posava follies, afany, correspondències, conspiracions, heteronomies, tràfic d'idees, etcètera. En aquesta tarja, que era la de casa, també hi havia el terme d'escriptura sense llançadora. Hi ha doncs tres dels elements que són alguns dels constituents de la meua obra.

Què volen dir?

Espectura sense llançadora vol dir que els de la nostra generació som un encreuament del complex de Novalis, és a dir, un foc interior encès, i d'una revolta possible, que es fa des del llenguatge, no des de la revolució, perquè la revolució portava sang; és crec, crec, crec en el coneixement i la revolta estètica. El lladre del significant és aquell que roba no el contingut de les coses sinó la forma i l'aparença de les coses, on hi ha la realitat; és tota la cultura del simulacre que s'ha treballat en aquest anys. I d'altra banda, el farsaire del manuscrit ve de que fins en aquell moment el subjecte i el seu punt de vista eren els que donaven significat a l'espectura. En canvi el farsaire és el que utilitza llenguatges diferents i a la vegada apropiacions, robatoris de les idees de l'altre, perquè entén la seva espectura com un suma i, per tant, desapareix el subjecte.

El filòsof deia que a la ciutat ideal no hi ha d'haver ni poetes ni artistes. Però tu veig que creus que sí. Quin paper hi juguen?

Hi ha tres categories clàssiques. L'una vindria a ser la d'aquell que és posseïdor de la veritat i actua com a tal. És la veritat de la religió. Normalment és un polític i les diverses idees polítiques que hi ha. Per exemple avui el medioambientalisme creu posseir la veritat, però es basa tant en la realitat com en dades que són provisionals i falses. Després hi ha el que interroga la veritat, que vindria a ser el filòsof, al costat del qual al meu entendre està el científic. I després hi ha una altra categoria, generativa i creadora, que és la del poeta i el tecnòleg, que estan a tocar. Modifiquen la realitat i al modificar-la ens interroguen sobre la modificació, i ells sí que estableixen una veritat; però aquesta és sempre provisional.

El poeta és el motor de progrés, de canvi, de millora.

(Riu) Però no tots els poetes són així.

A Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979) indiques que un segle no pot donar dos Rimbaud ni dos Rimbaud fan un segle. Com definiries el moment actual de la poesia catalana? Igual t'atreveixes a qualificar algú de Rimbaud.

Cada vegada que se'm demana quin són els meus poetes de referència em quedo parat. Tu que coneixes el meu vici de lector, malalt, saps que lleigeixo tant com puc. Però no m'interessa dir quins són els més significatius, que era una manera que abans es tenia de marcar cànons, sinó que crec que el món del llenguatge té una vida pròpia, un microsystema, i nosaltres som portadors d'aquesta memòria i a la vegada de la seva revelació i de la seva investigació per fer-ne un món nou. I de la mateixa manera que et parlo dels poetes et podria dir dels artistes; per això en l'índex onomàstic d'*Els germans* els artistes són 'L'artista del piano de plàstic' o 'L'artista amb els pantalons curts'. M'interessen més els sistemes que no pas els autors.

Quin seria el punt avui de la poesia no t'ho diré doncs tant pels poetes sinó en atenció als fenòmens que apareixen. Des d'aquest punt de vista, crec que la poesia avui es manifesta en l'espai de

l'hipersaber, és a dir, que tots nosaltres assumim les diverses tradicions i civilitzacions i ens obrim a unes civilitzacions inèdites. Llavors, hi ha molt poca recerca des del punt de vista conceptual i hi ha molt la fase mirall. Et diria per tant que el conjunt de poetes s'estan manifestant des de la dificultat.

A KRTU què hi féu?

KRTU ara està en un període d'interrogació i sembla que la marca anirà desapareixent. Les sigles corresponien a un llibre de poemes que J. V. Foix va escriure l'any 32 que no significaven res i que vam convertir en les sigles de Cultura, Recerca i Tecnologia Universals, com ítems de la nostra època. I a partir d'aquí vam treballar amb programes diferents, fixant-nos en els mons que modificaven el real avui, que bàsicament eren el món de les xarxes de comunicació, el tema de la biologia, i la referència a un seguit d'autors clàssics contemporanis dintre de la tradició d'una certa avantguarda que ens oferien una cosmogonia, com era el cas del Miró, del Dalí, del Joan Brossa, del Perucho, que han tingut ganes exposicions. Després hi havia la línia sobre el que en dèiem arqueologia contemporània, és a dir, com a partir del 68 es manifesta la cultura d'una manera horitzontal, ja no per individus ni corrents estètiques sinó per petits grups que molt dinàmicament entren i surten. Així vam estudiar sectors com podia ser el de les literatures submergides, el món de les músiques alternatives, el món del cinema fora de la indústria cultural, el món de les gràfiques ocultes.

Al costat [d'aquests programes de treball] hi ha les beques a la jova creació, que són molt importants, perquè per nosaltres un país sense recerca no té possibilitat de subsistència. Jo crec que aquest és un dels grans reptes que te encara avui la cultura, que la gent sap molt però en canvi fa poc mentre que els de la nostra generació sabíem menys però gosàvem fer més.

Per què?

Perquè teníem la força d'un procés de trencament amb el sistema anterior. Això avui no passa. El sistema és còmode i, per tant, necessites [als joves] vehicular-los. No només el jove té el problema de l'habitatge, que ho és, i el lloc de treball, sinó que també hi ha d'haver unes condicions millors per la investigació.

KRTU es parará?

És possible que perdi la seva identitat, tot i que crec que KRTU com a filosofia hauria de multiplicar-se. Enfront de les grans infraestructures que resolien a la lleugera l'absència d'unes polítiques culturals amb el seu plantejament de cultura d'aparador, nosaltres dèiem: si un edifici d'aquests val 6.000 milions de les velles pessetes, amb 25 milions es crea un centre com a KRTU. Imaginat la quantitat de centres que es podrien arribar a fer per tot el territori amb la mateixa despesa pública. Nosaltres oferim al nou equip la nostra experiència i reflexió i, sobretot, la relació amb el món cultural i amb les institucions culturals del país. Això és un patrimoni interrelacional molt important.

S'ha donat un pes excessiu als contenidors?

Sí. Crec que hi ha hagut un error de realitat de creació, hem perdut el temps tontament. I espero i desitjo que la nova política cultural no vagi per aquí.

¿Hi ha actualment més literatura submergida que quan fèieu la revista de poesia *Tarotdequinze* (*)?

N'hi ha una miqueta més però n'hi ha menys en proporció. Aquest tipus de revistes feien desaparèixer una mica la frontera de l'individualisme; tot es posava en comú i per tant es creaven accions comunes, mentre que avui el comú ja ho és també l'individu i per tant la gent viu més sola, més aïllada i ho fan més individualment. Però crec que és bàsic tornar a anar cap a aquest treball col·lectiu.

S'hi tornarà?

Sí, s'hi tornarà aviat.

(*) *Tarotdequinze* va ser una revista de poesia que servia a la subversió i va ajudar a renovar el panorama poètic. Va ser creada el 1972 per un grup de joves poetes en el medi universitari de la Universitat Autònoma de Barcelona i en van sortir quatre números. Posteriorment, Altaió promouria les revistes multidisciplinars *Èczema*, *Àrtics* i *Cave Canis*, que seguien mirant de respondre a la pregunta de la seva època. Avui en dia, ja ho ha apuntat més amunt, Altaió creu que l'època està marcada per dos grans paradigmes: el multisaber i l'hiperpresent.

VIDA I TREBALL EN L'ERA DEL CAPITALISME COGNITIU

Eduard Aibar

eaibar@uoc.edu

Quina relació existeix entre treball i vida? És el treball l'essència de la vida? És allò que dona sentit a l'existència humana, com sempre s'ha dit des de l'ètica protestant? És un càstig diví com ens diuen els catòlics? És allò que ens allibera – com deia un rètol que els nazis van posar a l'entrada del camp d'extermini d'Auschwitz (*Arbeit macht frei*)? O és, més aviat, quelcom que ens degrada i ens consumeix? El treball, perjudica greument la nostra salut?

Sense intenció de respondre taxativament aquestes preguntes – algunes de les quals estan simplement mal formulades – tractaré de presentar de forma molt sintètica algunes de les característiques fonamentals del treball en la societat on vivim, l'anomenada societat de la informació i el coneixement.

Primer de tot, caldrà precisar una mica què és això de la societat de la informació. No es tracta, com sovint es pensa, d'una societat on la informació i el coneixement són elements centrals o molt importants. Informació i coneixement han estat sempre factors decisius en qualsevol forma social: el coneixement sobre el comportament dels animals i les tècniques de construcció d'eines eren bàsics per a les societats paleolítiques, de la mateixa manera que la mecànica o la química ho van ser per a la societat industrial.

La societat de la informació es defineix bàsicament per l'articulació de dos fenòmens: el capitalisme, com a *forma de producció*, i una revolució tecnològica protagonitzada per la microelectrònica, com a *forma de desenvolupament*. El capitalisme de la nostra era, però, és un capitalisme reestructurat, on la forma d'organitzar la producció, més enllà de l'anomenat *fordisme*, fa servir de forma intensiva les tecnologies de la informació i la comunicació. El que aquestes tecnologies fan possible és precisament un coneixement *reflexiu*, és a dir, l'acció sistemàtica del coneixement sobre si mateix: l'aplicació del coneixement al processament, tractament i transmissió de la informació a una escala sense precedents a la història. La innovació – tecnològica, científica i organitzativa – és ara el que caracteritza el desenvolupament, la producció i la reproducció de la nostra societat: podem parlar, doncs, de *capitalisme cognitiu*.

Malgrat el que alguns futuròlegs havien pronosticat fa algunes dècades, l'associació entre capitalisme i desenvolupament tecnològic, no ha conduït a una suposada *societat de l'oci* on la utilització de maquinària sofisticada en els processos de producció hauria reduït el temps de treball a una part residual de la nostra vida quotidiana. No tan sols treballem més temps, sovint ultrapassant el límit de les vuit hores – aconseguit per les lluites obreres del segle passat –, sinó que treballa molta més gent – les dones, per exemple, s'han incorporat al mercat de treball durant les darreres dècades – i sovint en condicions semi-esclavistes.

El treball, però, ha canviat de forma substancial, malgrat que alguns dels seus trets bàsics es mantenen. El treball en la forma de producció capitalista és treball assalariat. Dit de forma molt simplista, els treballadors venen la seva possessió fonamental, la seva força de treball (per això parlem de *mercat de treball*) al patró – propietari dels *mitjans de producció* – i reben, a canvi, un salari del qual el patró descompta una part – la plusvàlua – que, en forma de beneficis, pot ser reconvertida en capital – *autovalorització del capital*. Una part del valor produït per la força de treball és, doncs, *substret* pel capital i no es paga al treballador – el seu volum determina el grau d'*explotació* o desigualtat de la relació.

La novetat té a veure amb el contingut del treball. El treball en la societat de la informació és, fonamentalment, un treball *immaterial*. El treball s'ha transformat en una activitat bàsicament *cognitiva*. Els elements més importants de la força de treball característica d'aquesta organització social són els que tenen a veure, precisament, amb les capacitats mentals dels individus i amb tot allò que impliquen les seves relacions mútues: la cooperació, el llenguatge, les emocions, la comunicació, etc.

En el pla individual, el treballador del capitalisme cognitiu no ven al mercat de treball la seva força muscular o la limitada activitat mental necessària per repetir el mateix gest o moviment durant hores, com a pròtesi carnal en la cadena *taylorista*. El treballador immaterial incorpora al procés productiu, la seva ànima, o millor dit, la seva *subjectivitat*: la seva capacitat de comprensió, d'anàlisi i síntesi, la seva afectivitat, la seva habilitat per relacionar-se amb els altres, les seves capacitats comunicatives i el seu coneixement.

En el pla col·lectiu, els treballadors immaterials conformen una mena de *general intellect*, d'intel·ligència col·lectiva, que esdevé la font principal de valor i de riquesa. Són, doncs, les característiques més idiosincràtiques de l'espècie humana en el seu ésser social, les que han estat *posades a treballar* en aquest capitalisme cognitiu. És, de fet, la *vida* humana mateixa, en els seus trets més essencials – la creativitat, la intel·ligència, el llenguatge – el que ha esdevingut la veritable potència de la producció contemporània.

El capitalisme actual, en resum, més enllà del fenomen de l'anomenada *subsunció real* – el fet que tots els àmbits de la vida social (no només l'activitat fabril, sinó la cultura, el oci, les relacions, la ciència,...) hagin estat fagocitats per relacions capitalistes, esdevenint *mercaderies* – es caracteritza per l'apropiació genèrica de la vida humana com a força de producció. Ara, en un sentit més literal que mai, el treballador ha de vendre la seva vida per diners.

Tot això no implica, òbviament, que el treball material hagi deixat d'existir. El treball material és, sens dubte, quantitativament més important a escala global que l'immaterial. El que cada cop més analistes afirmen és que el treball immaterial esdevé *tendencialment* la font prioritària de valor i, que a banda del creixement inqüestionable del sector de serveis (on el *tenir cura de* constitueix la qualitat més important de l'activitat laboral), el treball material clàssic resulta transformat i les funcions –immaterials– de *control* i *presa de decisions* sobre ell són cada cop més importants.

Aquesta centralitat del treball immaterial en el capitalisme cognitiu genera, però, diverses tensions o contradiccions que es fan patents a través de diverses formes d'*antagonisme social*. En primer lloc, el mecanisme de control o disciplinarització bàsic del capital sobre la força de treball, ha estat la *jornada laboral* – és a dir, l'extracció d'una part del temps de vida com a temps de producció, i la mesura del salari en funció d'aquest temps. En l'època del treball immaterial, però, el temps de treball ha deixat de ser una mesura raonable del valor produït: és absurd mesurar la creativitat, la capacitat de decisió, el coneixement, pel temps de presència física en l'empresa.

En segon lloc, els instruments, els mitjans de producció ja no són propietat dels patrons. El treballador immaterial posseeix el seu cervell, les seves capacitats de comunicació i la seva creativitat. El *cognitariat* contemporani ja no *depèn* del capital per a la seva producció i reproducció. La producció immaterial és sempre *excedent* i escapa substantivament als processos de valorització del capital. Gran part de la producció social, doncs, queda fora de les xarxes de reapropiació del capital i, conseqüentment dels mercats. Exemples paradigmàtics d'aquesta mena de producció social excedent són el sistema operatiu Linux - com gran part del software de codi obert- i la mateixa xarxa Internet: ambdós, elements bàsics de la societat de la informació i clarament superiors als productes similars creats des de l'empresa privada sota les lleis del mercat.

La reacció dels principals agents de poder enfront d'aquesta situació va encaminada a “ordenar”, controlar i domesticar aquesta impressionant potència creativa de la *multitud*. En consonància amb les tensions que hem esmentat s'intenta, d'una banda, impedir la mobilitat i els fluxos de treballadors immigrants – amb una paradoxal situació on la força de treball humana esdevé l'única mercaderia que no pot circular lliurement a través de les fronteres dels estats o, com a estratègia paral·lela, *precaritzar* la situació dels treballadors per evitar la seva independència respecte el mercat de treball. De l'altra, s'intenten *privatitzar* – és a dir, congelar i reduir els mecanismes del mercat – els béns comuns d'aquesta intel·ligència col·lectiva humana: des del software i la cultura al codi genètic. Sabíeu que el *scroll*, la barra que ens permet desplaçar-nos amunt i avall en un document digital, està patentada?

RAMON BARNILS, CAP I POTA

Teresa Amat

<http://tamat.blogspot.com>

El passat 15 de març va fer tres anys que va morir Ramon Barnils, als cinquanta-nou anys. Periodista proclamat políticament incorrecte, impertinent, audaç, incòmode, seductor i provocador pels seus admiradors, i maleït —més o menys calladament i per si fa no fa les mateixes qualitats— pels seus enemics. Als disset anys (1957) ja col·laborava en una revista del seu poble, *Sant Cugat*, que dos anys més tard l'alcalde Barnils, oncle seu, va fer tancar. Al cap d'un temps feia de corresponsal local d'*El Correo Catalán* mentre estudiava enginyeria i després econòmiques (no va acabar aquests estudis, però segons ell, a la facultat d'Econòmiques és on va adquirir una formació una mica sòlida). No va ser fins bastant després que va estudiar al CIC, l'escola de periodisme de l'Església, l'única de l'època, on encara tenien el bon gust de no dir-ne ciències de la informació, d'allò que feien. L'any 1969 va començar a treballar a l'agència Europa Press fent el periodisme que ell deia que li agradava més: “no firmes, la informació és escarida, és la base del periodisme, la resta és secundari.” (Entrevista publicada pòstumament a *El Temps* el 24 d'abril del 2001.)

Bàsicament, però, es va dedicar al periodisme d'opinió —una mica més ben pagat, deia. A principis dels setanta comença una columna diària a *Tele/eXprés* (segons va dir algun cop, l'únic diari seriós que s'ha fet al país), en substitució de Joan de Sagarra, que l'hi va traspassar, com si diguéssim; la va fer durant dos anys, activitat que combinava amb la de professor de periodisme a l'Autònoma, on ho va ser fins al 85. Al mateix *Tele/eXprés* també va treballar a diferents seccions: internacional, literatura i espectacles, fins que en va marxar pressionat per l'ambient que havia anat adquirint la redacció: “El diari va començar a fer massa política, i als directors i als caps de redacció no els agradava el tipus de periodisme que feia, el trobaven massa frívol. Consideraven que s'havien de publicar notícies sobre vagues i manifestacions [...], que era el moment de fer la revolució. Era gent que va fer que el *Tele/eXprés*, en comptes de ser un diari obert, fos un diari controlat pels socialistes i, després, pels comunistes. [...] Quan es va acabar el franquisme, ho controlava tot l'antifranquisme [...] els que no érem comunistes, ni socialistes, ni franquistes, no teníem res a fer, trobàvem més dificultats.[...] Una de les pegues de la transició va ser canviar una màfia per una altra.” (Entrevista citada.)

Cap a la meitat dels setanta dirigeix —nominalment, diu ell— la revista *Ajoblanco*, on es limita, durant una temporada, “a posar una mica d'ordre i moderació en una colla de *hippies* que feia feredat”. A la mateixa època (cap al 76 o el 77) l'entabanen per dirigir *Solidaridad Obrera*, l'òrgan de la CNT, sindicat que s'està reconstruint en la semiclandestinitat. Amb tota la bona fe del món i una bona dosi del seu tarannà llibertari, també devia intentar posar ordre i moderació —i sobretot, ofici— entre una colla d'anarquistes que en aquells moments arrossegaven força gent. Però el caos intern en forma d'enfrontaments i escissions que desemboquen en el domini dels faistes, acaben amb aquesta seva aventura. Els llibertaris, com tots els grups organitzats, també són proclius a les màfies: “[...] la primera obligació de una organizació clandestina es la de aniquilar al enemic interior, así que un día el director del portavoz orgánico fue llamado a declarar ante sus autoridades en pleno (acusación: ¡marxismo! ¡ja ell!)), con el honesto avance de que tras declarar iban a echarle por el balcón —un primer piso sólo, pero de los de la plaza Reial.” (“Rafael Poch, un tipo duro”, article a *La Vanguardia*, 30-11-91, i reproduït a *Articles*, Ed. La Magrana, 2001). Però abans de la defenestració, durant uns mesos també va tenir temps de dirigir, junt amb la *Solí*, la revista *Catalunya*, publicació en català de la mateixa CNT. No el van arribar a llançar pel balcó, aquell dia, però prèviament, en un ple multitudinari (em sembla que era en algun gran local o teatre del Poble Nou o un altre barri), el van fer passar per una mena de procés públic vergonyant, dalt d'un escenari —ell dret, amb texans i jersei vermell amb les mànigues arremangades, alt i ben plantat, i les mòmies del sindicat a la mesa—, amb la militància a la platea, gairebé un circ. Va aguantar estoicament —la processó li devia anar per dins— el xàfec de les arengues del vells —i alguns de nous— llibertaris. Aquell dia, bastants dels

joves que hi érem vam rebre una gran lliçó: fugir per sempre més de les organitzacions polítiques — encara que es diguin apolítiques i antiautoritàries— , no refiar-se mai de cap ni una i fotre-se'n sempre una mica —o molt— com a mesura profilàctica.

Després d'això, junt amb alguns altres llança la revista satírica *El Be Negre*, intent de recuperar la publicació d'abans de la guerra, que a partir del segon número es diu *El potes rosses* i que va durar ben poc. Barnils hi feia la secció fixa setmanal “Ai, si us sentís”, dedicada “amorosament” a Carles Sentís, aleshores degà del Col·legi de Periodistes. El 1983, encara a l'Autònoma, proposa a un grup d'estudiants d'escriure un llibre sobre Puig Antich, coordinats i assessorats per ell; en sortirà *La torna de la torna. Salvador Puig Antich i el MIL*, publicat sota el nom col·lectiu Carlota Tolosa (Ed. Empúries, 1985). El 1984 entra a col·laborar de forma fixa al setmanari *El Temps*. Però abans i mentrestant també va publicar a molts altres llocs. A l'*Avui*, amb alguns articles esparsos a començaments dels vuitanta, i al 87 també al setmanari satíric *Ahir* que editava el diari, però va durar-hi pocs mesos: massa sàtira o massa incontrolada. Als diaris *El Noticiero Universal*, *Diario de Barcelona*, *La Vanguardia* i *El Mundo*. Al setmanari *El Món*. A l'Agència EFE, on va introduir-hi el català... Va escriure força, doncs, tot i que ell deia que preferia llegir que escriure: “llegir és un luxe, vius de renda [...] perquè xucles el que t'han dit els altres i tu no fas res [...] el que passa és que en aquest cas no fas mal a ningú.” (Entrevista a Josep Termes a *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*, Ed. Empúries, 1987 i 2001).

I també va parlar força. La veu de Barnils a la ràdio és el que el va fer més popular. La seva veu i els seus comentaris aguts, irònics i sense manies, dient el que li donava la gana de dir —alguna barrabassada inclosa— , encara els recorda molta gent. Sempre a Catalunya Ràdio; hi va començar amb la Mercantil Radiofònica, un trio format per ell, Jordi Vendrell (mort també el 2001, uns mesos després) i Quim Monzó, amb *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*, a les nits durant els anys 1984 i 1985. Després, Vendrell va passar a dirigir *El mínim esforç*, a les tardes de tres a quatre, i més endavant *L'orquestra*, programes en què també col·laboraven habitualment Barnils i Monzó. Ja als noranta, i fins uns mesos abans de morir, col·laborava en el programa successor d'aquells per horari, i que encara dura: *Postres de música*, que des del setembre del 2000 ja no és el que era sense la veu de Barnils, i on s'hi arreplega de tot per fer-la petar més o menys fútilment i inofensivament. Per qui, bàsicament per edat, no vagi sentir mai aquests programes, sobretot els dos més antics, cal dir que van ser —ho sento pel tòpic, però passeu-me'l, sisplau— rars illes enmig d'un plàcid oceà polític i informatiu de banalitat, conformació i estultícia (com continua sent, si fa no fa o més que mai). Per això els van intentar fer callar més d'un cop. Del primer programa: *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*, es va editar el llibre ja citat (Ed. Empúries, 1987 i 2001), amb la reproducció de set entrevistes de les que van fer a diferents personatges, encara que al programa hi havia molta cosa més. És absolutament recomanable; pels personatges entrevistats, però sobretot pels entrevistadors i per les seves maneres. Barnils hi destaca, amb la seva ironia afuada i el seu sarcasme, sovint insolent; insolència que algunes vegades vol ser cordial i d'altres tot just ho aparenta. Van demostrar sempre, tots tres en equip, una autèntica professionalitat —no pas a l'ús habitual— i una sana llibertat portant als seus programes gent pública de tota mena, a vegades ben contrària a les seves idees. I una mostra de com aquest tercet funcionava i que diu molt a favor de Barnils és el següent: no se'n va dir mai explícitament res per antena, però en els tres programes que van fer plegats, a vegades, i segons els personatges convidats, Barnils desapareixia. I ara potser em passaré de llesta (només Monzó ens ho podria aclarir): jo diria que Barnils, que es va crear molts enemics per la seva franquesa a l'hora de ficar-se amb qui fos, alguns dies, suposo que creient que s'havia de fer xerrar algú encara que ell no hi volgués xerrar, es feia fonedís. Vendrell, més contemporitzador i sempre elegant, tot i que també força irònic, feia llavors els honors, a vegades juntament amb Monzó.

Barnils, doncs, va ser força incòmode. Massa agut. Massa intel·ligent i lúcid. Sovint emprenyador de debò. Feia servir el cap com pocs, però també la pota quan li convenia clavar guitzes. A vegades podia ser gairebé antipàtic, fins i tot per als qui en compartien les idees. Pel to, en aquests casos, que podia anar de la ironia esmolada al broc gros del tot a doll i avall va que fa baixada (per això, per més que sovint hi estiguessis d'acord, a vegades deies: “¡ep, frena, home!”). Diria que de tant en tant s'hi rabejava conscientment: allò de veure que perds les regnes i les acabes de deixar anar del tot. No per *épater*: qüestió de caràcter, suposo (no el vaig tractar; només faig deduccions a partir d'haver-lo llegit i sentit a la ràdio). Sovint era brillant, però naturalment també té escrits més discrets o en què no anava tan a fons. A vegades també podia semblar un il·lús. Per exemple amb la seva fe en un futur millor per al país, en l'autodeterminació possible, amb una ingenuïtat i un optimisme que resultava fins i tot paradoxal en un home tan lúcid i crític. En el fons, no volia desconfiar de la política, i feia pedagogia independentista a base de fer mirar cap enfora, confiant, als anys noranta, en el model de les noves nacions europees, en l'aprofitament de les situacions internacionals, tot i que era conscient de la realitat de casa: la mediocritat general, el nivell paupèrrim dels polítics de tots colors... Tant els de CiU com els socialistes (¿què en diria, ara, d'un dels seus objectius predilectes: “Maragall, una pepa en política?”) com els (ex)psuqueros van rebre de valent les seves coces. (No va tenir temps de veure ‘el gran salt’ d'ERC, en la qual tenia una certa esperança, ¿què en diria, ara, també?).

Home de filies i fòbies, ell mateix va ser objecte de totes dues. Però també va ser prou intel·ligent per defugir gairebé sempre, malgrat les seves dèries particulars, el gran pecat de la gent de l'ofici (de quan ell començava i fins ara): la demagògia i el discurs fàcil: “Ens queixem que cobrem poc. N'hi ha que cobren massa.” I va atacar despietadament les submissions partidistes del gremi. Més preguntes —ocioses, o no— que ens podem fer: ¿què en diria, de l'actual copada socialista dels mèdia?).

També va ser un luxe com n'hi ha pocs per la manera d'escriure. Del seu estil, acuradíssim sense semblar-ho, un tret peculiar: l'ús totalment natural i eficaç d'expressions col·loquials que donaven als seus articles un aire perfecte d'oralitat: incisos sorprenents per cridar l'atenció, mots populars... A vegades, començant a llegir-lo, feia la impressió de gastar una prosa just embastada, despreocupada. Només era un joc intel·ligent amb el lector en què utilitzava sàviament la sintaxi i el lèxic. Fins i tot es permetia la coqueteria d'alguns cripticisme per fer-te ensopagar que t'obligava a alentir o aturar la lectura, a fer marxa enrere: reflexió obligada. Aquest estil el va anar depurant amb els anys. Ho veiem en els últims articles a *El Temps*, amb la sèrie “Cap-i-pota”, del febrer a l'agost del 2000 (l'últim és del 29 d'agost): breus (vint o vint-i-cinc línies de columna estreta), escrits i arterament esmolats.

I encara un escreix de luxe per alguns dels temes que triava. A part de la majoria d'articles sobre política i actualitat, de tant en tant s'ocupava de coses que revelaven el seu vitalisme i la seva gran cultura, que sovint amagava: un vi, un paisatge, un o altre escriptor (esplèndid, per exemple, un breu article de 1983 sobre Kafka a *El Noticiero Universal*, o un altre de 1984 sobre Proust a *l'Ami*, tots dos reproduïts a *Articles*), els plaers del viure... És quan fins i tot deixava que el seu lirisme contingut, que alguns li reconeixen, aflorés discretament, encara que sempre el transcendia. I tot amb una prosa eficaç i precisa, a vegades brillant. Com deien els de *Contrastant* a l'article que li van dedicar quan va morir, “Barnils contra el periodisme reverencial”:

“A més, Ramon Barnils sabia escriure, cosa de la qual molts dels seus ‘col·legues’ difícilment podrien presumir. Pot sonar a tòpic però és veritat: Barnils tenia un estil inimitable. Caldrien unes quantes tesis per analitzar a fons la sintaxi, la puntuació, els jocs de paraules, els dobles sentits, etc., dels seus articles d'opinió (especialment els de l'etapa a *El Temps*). Només els qui tenen un gran domini d'aquest instrument que és la llengua poden contorsionar i segmentar la frase com ell ho feia sense que l'estil semblés afectat, alambinat. Barnils era un periodista incòmode que ves per on sabia escriure. Certament massa, si tenim en compte el que es pot permetre el periodisme actual.”

L'últim article que va escriure, "Trias Fargas" (*El Temps*, 29 d'agost del 2000), acaba així: "Trias va veure l'atrancament imperdonable facilitat per Pujol en el finançament de l'Estatut. I el 1987 ja no es feia il·lusions de la bondat del 'nou marc institucional'. I no se n'amaga. I ho deia. I es va morir." Les seves últimes paraules publicades, com una premonició, si n'hi hagués: "I es va morir". I es va morir massa aviat. Però així i tot, en la hora de la seva mort molts van callar —finalment descansats, potser. Assumpció Maresma deia, al número d'homenatge d'*El Temps*: "La seva mort ha estat tractada per la premsa barcelonina amb incomoditat i contenció." En el mateix sentit i al mateix lloc ho esmenta, indignat, Pere Martí. Fem un petit inventari: *La Vanguardia*: breu nota de redacció. *Avui*: breu nota de redacció més una petita columna d'Assumpció Maresma i Vicent Partal i dues cartes posteriors de lectors. *El Periódico*: breu noteta. *El País*: censura d'un article que li dedicava Joan de Sagarra, entregat però no publicat (a la secció habitual de Sagarra, aquell dia hi va aparèixer un article d'un altre periodista), segons explica una notícia d'*El Temps*, núm. 876. TV3 i algunes ràdios: comentaris breus a tall d'esquela (tret del programa *Postres de música*, on òbviament en van parlar més). Només *El Temps* i *Vilaweb* (<http://www.vilaweb.com/especials/barnils>) van fer el que hauria estat normal de fer en un país que fos això: (una mica) normal.

I ja per acabar diré que m'agradaria saber si algú va recollir la idea llançada per Pau Ribà en la mort de Barnils (*El Temps*, 876): muntar un establiment anomenat Bar Nils on la gent es pogués reunir per recordar-lo. Si no és així, m'uneixo a la proposta. Un Bar Nils prou eclèctic en què, entre copa i copa, s'hi pogués anar fent coixí a base de platillos de cap-i-pota, per exemple. A veure si algun emprenedor s'hi decideix. El negoci està assegurat.

Bibliografia essencial:

- *Articles*. Ramon Barnils. Recull de Carles Serrat i pròleg de Joan de Sagarra. La Magrana, 2001. Molt bona tria, que seria excel·lent si s'hi haguessin inclòs més articles dels últims (sèrie "Cap-i-pota" a *El Temps*). Només s'hi publica l'últim, "Trias Fargas", pel fet de ser-ho.
- *El lloro, el moro, el mico i el senyor de Puerto Rico*. Ramon Barnils, Quim Monzó i Jordi Vendrell. Empúries, 1987 i 2001.
- *Hemeroteca Ramon Barnils*. Recull digital dels seus articles a *El Temps*: *Contrastant*: <http://www.contrastant.net/barnils.htm>. En curs de publicació: fins ara hi ha els de 1984 a 1990 i està previst publicar-los tots, fins als últims (any 2000).
- *El Temps*, número 875 (20.03.01), amb un dossier amb motiu de la seva mort.

BARBÀRIE OFÈLICA

Ester Andorrà i Culubret

estordida@hotmail.com

digues si líquida
perdria la memòria
si és així
no
no ho vull. digues si
l'hacdosu m'acomboiaria
farcint-me instant glopejat

si la negra cinta defalliria
en un xipolleig minvant
si la gorga en diragoneses
com a xacra desgrenyada
se'm voldria emportar?
barbàrie ofèlica, sorneguera broma
sembrar esbufecs
regalimar bleixosa. ofegar.
l'abraçada acàntica amb polaines
cordades em faria pur llast.

EPIGRAMA

Quim Cardús i Cardellach

joaquimcardus@hotmail.com

EPIGRAMA

Epigrama dedicat als dos anys de la revista Paper de Vidre

Per les vitrines d'aquest món de paper.
Als drapaires de textos, també.
Pels profetes de passats burletes,
Enigmes d'atletes,
Recels de gener.

Derivats d'amulets del consum;
Epitafis gravats en pixum.

Vaivens d'imatges genials,
I sanefes de móns irreal,
Dedicats als autors bondats,
Revinc novetats.
Els heu desiguals

CRÒNIQUES GRISES DE DIUMENGE – Vintena Entrega

Rubèn Intente Soler

mussolblau@hotmail.com

En algun moment difícil de determinar, anterior, això sí, a la primera escena de la pel·lícula, Travis, amb la seva gorra descolorida i l'americana empolsinada, camina desvirgant amb cada petjada el sòl sec del desert. No és en absolut conscient que avui a L.A. és diumenge. I més enllà. Travis no recorda que L.A. és alguna cosa, un punt de referència situat en un enllà anomenat món. Món de colors, de textures i formes. Túrmix. Món ple de nens jugant a baseball; de camioners entonant l'himne de la seva dissort; de monges encenent un ciri d'esperança; de ludopates... Ludopates que descansen avui diumenge, obrint pulmons i omplint-se d'aire per afrontar un enèsim dilluns, disposats a enfangar-se altra vegada en el seu vici: el joc de viure... el joc d'oblidar... d'oblidar que juguen... que viuen... que obliden.

No és en absolut conscient que hi ha un enllà atapeït de sons, perfils lluminositats i foscos; un enllà ple de mirades que giren entre el mareig d'una dansa torbadora... calidoscòpica. Un enllà on s'hi comprimeixen universos sencers, totalitats antropomòrfiques, amb cames, nas, pestanyes, budells, tita i cony. Un enllà impermeable i mut, ara per l'oblit, abans per altres raons. Senzillament inabastable. Com oli en l'aigua.

Travis va distreure's un instant i en topar-se amb la consciència severa d'individuació, va distanciar-se tant com va poder de l'enllà, avançant pel mapa fins a sortir-ne.

Camina sobre la terra erma havent oblidat el rostre, les faccions dolorosament precioses de la seva porció privada de l'enllà.

A la perifèria del gran circ; exiliat fins i tot de les seves obsessions, Travis travessa el diumenge del món, aixecant pols buida, gravitant horitzontalment, mogut per un impuls cinètic d'origen ara ja remot. Observa sense parar atenció l'ombra d'un cos sense ànima. El perímetre d'un monstre que s'ha oblidat de si mateix.

El diumenge del món no neix a Papua i mor a Califòrnia, no avança linealment. Creix de manera concèntrica, inflant-se com un globus, expandint-se com un virus, a l'interior de l'estómac de cada un dels individus. En el nucli de cada univers. Arrasa la vulnerable estructura dels castells de cartes sobre els quals descansen tants somnis d'estabilitat. Miratges d'equilibri. Deliri supervivencial fonamentat en el moviment rectilini, constant i uniforme que el diumenge, sàdicament, interromp.

El diumenge del món desperta la bèstia, allibera el monstre agosarat i primari, distreu el cadell sedat per la por i l'aboca a la finestra oberta a l'abisme.

“T'estimo Jane. T'estimo tant que em fa mal. No puc conformar-me a ser oli en l'aigua. No puc suportar la infinita distància que amaga la imperceptible pel·lícula que s'interposa entre els teus llavis i els meus. Entre el meu anhel i el teu desencís. Entre la meva gelosia i el teu ofec. Entre el teu univers mut i la meva motxilla plena de rocs, fang i ferralla. T'estimo Jane, t'estimo tant com un escorxador estima l'animal que degolla.”

Travis va encetar el camí al llindar del món fugint del cercle diabòlic on la felicitat i la més profunda amargor conviuen en un veinatge enverinat i pervers. Califòrnia, Arizona, Nou Mèxic, Texas... tan és. Continua endintant-se en l'anvers del mapa, allunyant-se de l'enllà; fugint de si mateix. Oblidant la cridòria dels nens, la canterella dels camioners, el sospir extàtic de la monja, la fressa gratuïta del ludopata. Oblidant que oblida que oblida.

En una imatge anterior a la primera escena:

Travis no és en absolut conscient que avui a L.A. és diumenge.

Travis no és en absolut conscient.

Travis no és.

Travis no.

Travis.

“T'estimo Jane”

La cacofonia d'una muntanya sense nom, perduda en un desert tan hostil com qualsevol altre, potser reproduirà algun dia l'eco d'aquest arxiu de l'esperit. “T'estimo Jane”.

La sorra recollirà les ones amb indiferència.

▲ MÚSICA POP

Guillem Miralles i Puig

guimipu@hotmail.com

Pascal Comelade

Vaig veure'n la portada en una botiga de productes musicals: unes corbes de nivell ratllades amb llapis que s'anven espaïant cada vegada més a mesura que s'acostaven als límits del Cd, i, un únic pic simbolitzat amb el característic triangle▲, amb l'epígraf de Música Pop. Al costat inferior dret del Cd, amb lletra d'impresió, el nom de l'autor, Pascal Comelade. Ràpidament, vaig prendre'l de l'expositor, i li vaig donar la volta, per a trobar les cançons que contenia. Però no hi havia cap llista a la contracoberta: només més corbes de nivell. Corbes. El Cd anava embolicat amb cel·lofana, i per a descobrir-ne les cançons, calia comprar-lo. Ho vaig fer: més pel desig de resoldre l'engima de l'epígraf que per escoltar la música que contenia. Després de pagar-lo, estripava l'enutjosa cel·lofana i llegia el llistat de cançons: 1) L'entrellissada (Vallespir), 2) Ball del Timó Volé (Conflent), 3) Ball dels Traginers (Corsavi), 4) Ball de Gafets (Rodés), 5) Ball de la Candela (Rosselló), i fins a 17 balls, amb el subtítol de Danses de la Catalunya Nord. Música pop. Vaig pensar-hi uns segons: Música Pop. Aquestes danses no corresponen a l'idea del concepte pop que tenim. Hi ha una voluntat gamberra en l'elecció d'aquest nom, inclosa en el desig de revelar-nos alguna cosa. Hi pot haver pop nord-català? D'on ve la paraula pop? Com diuen alguns, Jacint Verdager és pop (o ho era, o ho pot ser) igual que Bob Dylan ho és (o ho era, o ho pot ser)?

Pugem a la xarxa

Aquestes preguntes m'aboquen a la xarxa. No només la possibilitat d'indagar sobre el terme música pop, sinó també saber què passa ara en aquest món, en l'accepció més *popularitzada* del terme. Segons la **Bbc (www.bbc.co.uk)** anglesa, la multinacional Emi va anunciar fa pocs dies que acomiadarà 1.500 treballadors, i que bastants dels seus artistes deixaran de publicar en aquest segell. En el sector de la música embolicada, publicada, distribuïda i venuda no permeteu que tal notícia us passi desaparcebuda, per més que el director d'Emi, Eric Nicoli, manifesti, amb solemnitat, que ells continuaran essent una empresa de continguts musicals àgil i progressiva (!). Analitzem-ho una mica: l'empresa discogràfica Emi va ser fundada el 1931 en plena emergència dels gramòfons, i el 1952 comercialitzava el seu primer disc de 33 rpm. L'entrada a tot drap a les cases de tot el món occidental de la música pop corria paral·lela a l'eclosió del món pop --amb l'Andy Warhol i cia. retratant la vida normal--. I en aquests convulsos --però alhora, pacífistes anys-- l'Emi, amb excel·lent perspicàcia i sentit empresarial signava contracte el 1962 amb els Beatles, catorze anys més tard amb els Sex Pistols, i vint-i-sis més endavant amb les Spice Girls, trencant amb aquestes darreres el què semblava un bon criteri musical, i augurant ja la davallada futura d'aquesta multinacional. De 1996 cap aquí, no han parat d'enfrontar problemes. Han passat de difondre els reis del pop a mantenir les reinetes de la revista Super-Pop. Però, bandejant les anècdotes, a la indústria i als canals per on fins ara s'ha expressat la música pop els amenacen perills. I l'Emi n'és només un exemple. El llop: Internet. Llegeixo al diari electrònic **Wired News (wired.com)** que l'Associació de Música registrada de França (com un SGAE francès) està immersa en una furibunda pugna legal contra els qui descarreguen cançons d'Internet --que com aquí casa nostra, deu ser tot quiqui--, i segons assegura el seu president, Hervé Rony, les lleis contra els usuaris d'Internet seran inevitables i imminents. Inevitables i imminents, diuen. Continuo llegint l'article del Wired, i els francesos ja han emprès accions legals contra 247 usuaris individuals. Hòstia. No estem immunes. Potser un tranquil matí de dissabte us sorprenen a casa --mentre mengeu un croissant farcit de xocolata, per exemple-- amb una citació judicial, perquè us heu descarregat un Cd de la xarxa. Alerta, doncs. Els americans, tan obtusos en massa coses, en aquest assumpte són més tendres i prefereixen prendre's les coses amb més calma, segurament perquè ja han vist d'on en podran extreure beneficis en el futur (de negocis el món n'és ple, només cal saber veure'ls i canviar a temps). Ho descobreixo al **Chicago Sun-Times (www.suntimes.com)**, que publicava el vint-i-vuit de març, un llarg reportatge sobre com encarar el

futur de la música. Allà semblen tenir clar que això dels Cd's té els dies comptats i que només tindrà sentit, a partir d'ara, per persones grans poc habituades a la navegació per Internet. Els més optimistes destaquen la possible independència que podran aconseguir els artistes alliberant-se de l'esclavatge de les companyies discogràfiques. Com la Tera Siwicki, presidenta de l'Acadèmia d'Arts Registrades, que remarca que la imatge dels artistes pot passar a ser més secundària i prengui més importància la música. Té raó o no?. D'altres entrevistats, s'aferran a dir que les coses no poden canviar tan ràpidament (i també podrien tenir part de raó) i auguren que la desaparició dels Cd's no serà tan immediata, emfatitzant el perill que pot suposar aquesta crisi pels artistes que no venen més de 3.000 a 5.000 còpies dels seus Cd's per la dificultat que poden tenir d'obtenir ingressos per publicitat (extraordinaris o atípics). Però la majoria dels enquestats per aquest diari electrònic de Chicago (tots, professionals del món de la música) col·loquen la situació dels Cds a pocs anys vista equiparada a la situació actual del disc de vinil, només objectiu de col·leccionistes. Però torno a la **Bbc News (www.bbc.co.uk)**, on Bill Thompson explica un cas paradigmàtic que expressa amb claredat quina pot ser la problemàtica que enfronti interessos d'usuaris i propietaris de drets exclusius en el futur. Escriu en Thompson de la Bbc, que, recentment, li han transmès via Internet una gravació del DJ Danger Mouse: The Grey Album, de dotze cançons: un experiment consistent a mesclar les veus del Jay-Z's Black Album i la música del White Album dels Beatles (mesclant negre i el blanc, com a resultat, el gris). El resultat de l'experiment és força interessant, però la multinacional Emi (editora del White Album dels Beatles i, com he explicat abans, actualment en crisi), s'ha afanyat a voler treure calés de l'assumpte, vist l'èxit del Grey Album a la xarxa. I és en aquest punt on apareix una veu que sorprenentment es mostra assenyada, la del Sr. Lawrence Lessing professor de Dret a la prestigiosa i elitista Universitat de Stanford, una veu crítica i lúcida. Lessig va escriure el 1999, Codi, un llibre on aclaria als no avesats a l'ús d'Internet que intentar regular la creació a la xarxa no només no era possible sinó que seria inútil en el futur. Des de llavors, ha batallat intensament contra els que usen les noves tecnologies i les lleis del copyright per restringir les llibertats creatives. Per ell, "el fet oposat a una cultura lliure és una cultura del permís o l'autorització, on els creadors només poden crear demanant permís als poderosos o als creadors del passat". I el professor Lessing distingeix un experiment com el Grey Album –que ja ha escoltat i que alaba-- de la perniciosa acció de descarregar-se l'última pel·lícula del Tarantino abans que s'hagi estrenat, opció que condemna, perquè els creadors no poden finançar la seva inversió. En la introducció del seu llibre, el professor Lessing ho explica bé: "una cultura lliure no és una cultura sense propietat; no és una cultura on els artistes no són pagats". L'article de la web de la Bbc s'acaba preguntant a qui beneficia, a banda de l'Emi, aquesta batalla legal contra l'opció artística del Danger Mouse, que, de fet només s'inspira en una creació anterior, reinterpretant, però no copia.

II·legalitat

Ningú catalogaria avui d'il·legal la modificació del quadre de La Gioconda de Leonardo que va fer Marcel Duchamp en un ready-made del 1919, on pintà un bigoti a la Mona Lisa, i ho subtitulà amb un acrònim: L.H.O.O.Q. (*). No sé llavors, però ara molts crítics en canten les excel·lències. I és que La Gioconda de Da Vinci és pop igual que ho són les cançons dels Beatles, l'escriptura de Jacint Verdaguer, les danses del Rosselló versionades per Comelade o les sopes Campbell de Warhol. Són pop: expressió popular. Internet és una oportunitat excel·lent per acabar amb l'estafa del control dels drets de propietat per part d'uns quants que no han participat --en molts casos-- en el procés de creació de l'obra en qüestió, i que s'enriqueixen a costa de tallar de rel la continuïtat de la vertadera expressió pop: la que beu de la tradició, la renova i la modifica, la que adverteix misteris profunds en l'insignificant, i que fa posar de molt mal humor als que volen tancar la cultura als salons i que voldrien veure reduïda la música pop al què --per desgràcia nostra-- tots hem acabat acceptant que és.

(*) La primera associació que sorgeix és amb la forma verbal anglesa "look" ("mira"), però n'hi ha una altra, en francès, que sorgeix de lletrejar-ho ràpid, "Elle a chaud a cul" ("Ella té el cul calent").

JA SÉ QUÈ FARÉ, POSARÉ LA CUINA SOTA VIGILÀNCIA!

Laia Miralles i Puig

laiamipu@hotmail.com

Tengo una pregunta. Me gustaría saber qué habitación puedo poner bajo vigilancia. (...)

- Es mi nuevo Hobby –dijo Caleb-. Quiero poner una habitación bajo vigilancia. Mamá dice que puedo utilizar la cocina, si tú no tienes inconveniente.
- ¿Pretendes poner la cocina bajo vigilancia, así, por hobby?
- ¡Sí!

Gary negó con la cabeza. A él, que tantos hobbies había tenido de pequeño, incluso había llegado a dolerle, en cierto momento, que sus hijos no tuvieran ninguno. Y Caleb había acabado por darse cuenta de que apelando a la palabra “hobby” podía conseguir que Gary diese luz verde a gastos en que de otro modo nunca habría permitido que incurriese Caroline. Así, Caleb tuvo por hobby la fotografía hasta que Caroline le compró una cámara autofocus, una réflex con un zoom mejor que el de la cámara de su padre y una cámara digital de enfocar y disparar. Y tuvo por hobby la informática hasta que Caroline le compró un palmtop y un portátil. Pero Caleb iba para los doce años, y Gary ya se conocía demasiado bien el truco. Ahora se ponía a la defensiva en cuanto oía hablar de hobbies. Incluso había conseguido que Caroline le prometiera no comprarle a Caleb ningún equipo más, de ninguna clase, sin consultar primero con él.

- La vigilancia no es ningún hobby- dijo.
- ¡Sí que lo es, papá! Fue mamá quien me dio la idea. Dijo que podía empezar por la cocina.¹

En llegir aquest passatge em van venir al cap diverses situacions en les quals havia hagut de respondre a la desagradable i amenaçadora pregunta: Quins són els teus hobbies?

No em digueu que no, es miri per on es miri, aquesta és una pregunta desagradable i amenaçadora. Si qui te la fa és una persona a qui acabes de conèixer o a qui coneixes superficialment la pregunta és amenaçadora perquè atempta directament contra la teva intimitat i perquè es carrega de cop el bonic ritual de l'anar descobrint. Per altra banda, si qui et fa la pregunta és una persona a qui t'atreviries a qualificar de conegut és desagradable; posa de manifest que fins al moment, aquella persona no havia tingut el més mínim interès en preocupar-se per quines són les teves afeccions o interessos.

Però, ¿quines són les situacions en les quals ens solem enfrontar a la necessitat de respondre a aquesta pregunta? En el meu dia a dia passen per les meves mans una pila de currículums de persones d'arreu del món. Aquests currículums exposen de manera sintètica aquells aspectes de la vida que l'individu en qüestió considera rellevant donar a conèixer. Així doncs, hi consten les titulacions acadèmiques obtingudes, l'experiència professional, les publicacions realitzades, però també, una bona part, dediquen un apartat als hobbies, Curiós, no?. Personalment, he de confessar, que per tal de no haver d'afrontar la difícil decisió sobre quins són els meus hobbies, he tendit a ometre aquest apartat dels meus currículums.

Una altra situació on la pregunta “quins són els teus hobbies?” sol aparèixer és a les classes d'idiomes. He anat a diverses acadèmies d'idiomes al llarg de la meua vida i, en totes elles, fos quin fos l'idioma estudiat o el nivell en què ens trobàvem, arribava un dia en què s'anunciava: el tema d'avui seran... els hobbies. Ens distribuïem en grups de dues o tres persones i havíem de preguntar-nos mútuament quins eren els nostres hobbies. Recordo que aquests classes eren del tot avorrides i sempre solíem acabar amb una meticulosa llista dels típics i tòpics anar al cine, llegir, escoltar música, sortir amb els amics...

En contra del nou hobby que en Caleb ens exposava al fragment inicial d'aquest text, aquests hobbies no són gens originals, vull dir, són massa freqüents. Alguna cosa em porta a intuir que el hobby ha de tenir alguna cosa d'originalitat, no? Fer el què fa tothom, els dies que ho fa tothom i als llocs on ho fa

¹ Franzen, J. 2002. Las correcciones. Barcelona: Seix Barral, (p.206)

tothom, és a dir, anar un diumenge a la tarda al multicines de la Maquinista, es pot considerar un hobby? És clar, que la persona en qüestió probablement puntualitzaria que no és això, que a ell li agrada el cine d'autor i que només va a veure pel·lícules franceses o japoneses als Verdi o a la filmoteca. Estarem doncs d'acord que el hobby ha de tenir un lleuger toc d'originalitat i d'exotisme. Punt número u.

Un segon aspecte que em ve al cap, és que el hobby, ha de ser una activitat relativament sostinguda al llarg del temps, que permeti a qui assegura tenir un hobby poder adquirir-ne un coneixement profund i detallat. No serien vàlides en aquest cas, unes lleugeres nocions superficials d'algunes generalitats sinó que estaríem parlant d'un coneixement detallat i meticulós. Per posar un exemple, no pots anar pel món dient que el teu hobby són les balenes i quedar-te amb cara de pòquer quan et pregunten per l'espectacular exhibició nupcial de la balena austral. Punt número dos.

Després de tenir aquests dos punts més o menys clars sobre les característiques d'un hobby, m'aturo un moment i penso que és curiós que no haguem trobat una paraula catalana que expressi amb tota la seva profunditat el concepte "hobby". És veritat que tenim paraules catalanes que expressen conceptes que s'hi aproximen com és ara entreteniment, interessos, afeccions..., però ben mirat, són paraules que no acaben de tenir el mateix sentit i la mateixa força que l'original "hobby". Això em fa pensar que el hobby, només es pot expressar en la seva màxima plenitud en l'estil de vida nordamericà. Allà on sembla que tot està perfectament dissenyat i prefabricat, on les hamburgueses són perfectament rodones i els ciutadans només accepten menjars amb formes geomètricament perfectes, allà és on els hobbies tenen sentit.

Però com és que en el país del diner fàcil, de l'èxit sense esforç i de la promiscuïtat com a estil de vida, triomfa aquesta activitat que sembla demanar d'una certa constància i dedicació? És evident que se'm perd alguna cosa, però, què? De sobte recordo una conversa amb uns veïns que m'explicaven que el seu hobby eren els aquaris i tot el què els envolta, els peixos de colors, els invertebrats, la roca viva... m'explicaven que era tal la seva passió per aquest món que dedicaven cada cap de setmana a fer alguna activitat que hi estigués relacionada i que tot el seu cercle d'amics eren persones amb aquest mateix hobby. Recordant aquesta conversa, de cop, la resposta m'ha vingut al cap, és el punt número 3. El hobby és el què fa que no hakis de pensar, què faré aquest cap de setmana?, amb qui puc quedar?, on puc anar?

Efectivament, se m'escapava el punt més important, ara entenc realment què és un hobby i entenc perfectament perquè té sentit en l'estil de vida nordamericà. El hobby és una estructuració de la vida. És el recurs perfecte per poder categoritzar la vida de les persones d'una manera clara, aquesta persona té tal hobby, i aquella en té tal altra. És el seleccionador automàtic d'amics que evita que hakis de ser tu mateix qui decideixis amb qui vols passar el cap de setmana. El hobby és l'element de disciplina en el temps d'oci de les persones. És el llibre d'instruccions del cap de setmana; només cal triar-ne un i seguir el guió!

NO PASSA MAI RES

Carles Miró

www.carlesmiro.blogspot.com

L'u de març, en la seva columna a La Vanguardia, Baltasar Porcel deia: «cada cop estem més al 1934». Abans del 14 de març vam tenir ocasió de comprovar que tenia raó. Ara potser semblarà que exagero. No s'ha convocat cap vaga a Astúries, Franco no ha entrat a sac amb el *Tercio* enlloc, el president de la Generalitat de per aquí no ha sortit al balcó a proclamar l'Estat Català —ni tan sols ha sortit a botar perquè la selecció catalana de patinadors de rodes diu que serà tan internacional—, o sigui que tot plegat pot semblar que en aquest mes i mig no ha passat res, que una tempesta en un got d'aigua, que l'hereu d'Aznar no ha pogut prendre possessió de l'herència per obra i gràcia d'un *zapatazo* (així titulava el Periódico Primer de Catalunya i Cinquè de Barcelona l'endemà de les eleccions espanyoles). Pot semblar que no n'hi havia per tant, perquè en quatre dies s'ha instal·lat una calma mediàtica en les terres catalanes que és un gust. Pot semblar, però no és; i aconsello a qui ho dubti que escolti la COPE o que es miri Libertad Digital, aquest fantàstic pamflet diari *on line*, deliciós compendi del postfalangisme.

De l'11 de març al 14 van passar moltes coses. Tothom en «sap» que no van sortir als diaris. Tothom coneix algú que coneix algú que «sap» que els serveis secrets de vés a saber on «sabien» que... La quantitat de correus electrònics fent córrer rumors sense tenir ni idea de quin era l'origen ho ha inundat tot; les manifestacions cassola en mà convocades a cop de SMS han tingut un èxit fulgurant; molta gent que no ha llegit mai un diari en altra llengua que l'espanyola, el dia 12 «sabia» ja que la premsa estrangera desmentia el ministre Acebes, que encara insistia en l'autoria d'ETA, tot i que hi havia obertes una altra «línia d'investigació», i mentrestant el president del govern trucava els directors dels diaris per instruir-los...; gent que el dia 12 van comprar El País, que atribuïa l'atemptat a ETA des de la primera pàgina —obeint la famosa telefonada d'Aznar—, el dia 13 es manifestaven davant de les seus del PP el dia 13 cridant «assassins»: ¡si en va de pressa la informació! ¿Quina? ¿La de l'intent del cop d'estat per part del mateix govern? ¿La que deia que l'atemptat l'havien fet terroristes suïcides? No, això eren petites inexactituds que van córrer en aquells dies de corredisses i no eren culpa de ningú. L'important era saber que la culpa de l'atemptat a Madrid era d'Aznar, que es retirava del govern, imbatut, sí, però abatut, la seva dona plorant. Ara, quan Bin Laden ofereix una treva, ja fullegem el diari amb desgana, no parem de mastegar mentre sentim que en parlen a la tele: això no és important; la commoció terrible de la matança ha quedat enterrada; era més important la novel·la policíaca que entre tots vam escriure: el dolent, Aznar; les amargues llàgrimes de la senyora Botella; i apa, govern nou i felicitat completa. Fa més i mig, ningú donava gran cosa pel tripartit i Zapatero semblava que quedaria enredat en la teranyina que li teixia Hilillos de Plastilina Rajoy. Hi havia algun signe sospitos, potser. Rajoy no tenia pegada, a l'hora de sortir a la primera línia s'havia revelat massa plastilinos; el que abans era discreció, ara feia pinta de ser el seu caràcter autèntic. Però la parròquia progre ja el veia guanyador, i tothom. Vuit anys enrere Aznar no pintava pas més bé que Rajoy, i després es va inflar com una mala cosa. Esclar que a Aznar li havia anat d'un pèl que no li volen el cotxe amb ell a dins, abans de guanyar les eleccions, i va sortir impàvid. Rajoy no va tenir ocasió de fer cap manifestació de coratge similar; només va poder sortir el dia 13 a la nit a dir que tocar la cassola era il·legal. Ni punt de comparació. La resta ha sigut ressaca. La repetició del tripartit en versió madrilenya, però sense ERC al govern, sens dubte per evitar que algun cotxe oficial corri cap a Afganistan, 4x4, a entrevistar-se amb Bin Laden. Els mails i els SMSs conspiratoris han afluixat. Ha sigut un 1934 mediàtic, incloent entre els mitjans el correu electrònic i els mòbils. Ara, un cop haguem decidit quin llibre regalem el dia 23, ja està tot fet i podrem esperar la boda de la noia de les notícies i el príncep. El 1936 no arribarà mai, si no és per motxilla interposada, naturalment.

EXPERIMENT I

Josep Pedrals

Atemptar contra el bon gust no és lícit?

Si tenim en compte que en la formació del sentit del gust es pateix una fase d'imposició de tast, com pot hom rectificar-se l'experiència? L'experiència, evidentment, de la lactància...

Quasi tots hem estat nodrissos i, per tant, per una generalització i una universalització precàries, es pot afirmar que el gust de la llet, que en grec es diu *gálaktos*, és el gust primer -així com el blanc és el resultat de la unió de tots els colors-, és la cohesió dels gravitants (CHO, 12-22-11, respectivament)...

La llet és la base.

A partir d'aquí s'han de fer quadrar els gustos amb la base. La ceba, per exemple, pot quadrar-hi; de forma paradoxal, potser, però pot quadrar-hi. Quanta gent ha menjat ceba després d'haver estat alletat? Molts. I patates, i pastanagues, i remolatxes... I per què són suficientment adients amb el paràmetre de gust base tots aquests bulbs i tubercles subterrànics el gust dels quals s'experimenta en moments *posteriors a*, per tant, *condicionats per* el gust de la llet? O, millor: Quina relació estableixen amb la base perquè siguin prou tolerables?

És una relació d'identitat figurativa (sinonímia *sui generis*): Les parts subterrànies dels vegetals (la part sàpida convencional de la ceba *in strictu sensu*, per exemple) acostumen a ser-ne les arrels. O sigui que es fa una identificació entre arrel i base, no res més.

Bé, fins aquí ens hem limitat a l'acceptació del gust de la ceba -gust arrel- en relació al gust de la llet -gust base-, però...

I la combinació?

Com seria un gust entre ceba i llet?

Seria una arrel de la base.

Per tant, per lògica matemàtico-filosòfica, podem concloure que:

Com que l'arrel és l'oposat de la potència (l'arrel quadrada de tres és el contrari de tres al quadrat), la base, no essent en potència, és, evidentment, en acte.

La frase anterior és el paradigma d'un algorisme, un mètode de càlcul en el qual les proposicions varien el significat sense variar el significant (dit d'una altra manera: homonímia). Hem passat de la pura aritmètica lògica semànticament a una expressió algebraica, una generalització, en una sola frase. Això vol dir que hem assolit el significat originari d'àlgebra, perquè etimològicament prové del mot àrab *al-jabr*, que vol dir "transposició".

Per dir-ho musicalment: ho hem canviat de to.

Per dir-ho "poèticament", o a la quintaessencial, podríem parlar, per ser més clars, de transsubstanciació:

Jo sóc la llet que he mamat, a la meva ceba.

I això fa plorar?

Nota: Josep Pedrals recitarà alguns dels seus versos a la festa del Paper de Vidre del dia 5 de maig. Podeu llegir-ne alguns al seu llibre "Escola italiana", editat per Empúries.

LA GÀBIA BUIDA

Sr. Polissó

SrPolisso@hotmail.com

(*J'suis l'pornographe, du phonographe, le polisson de la chanson.* G.Brassens)

LA GÀBIA BUIDA

... la gàbia pot volar cap a l'ocell.

Agustí Bartra

La gàbia no era calabós.
Sinó mirinyac d'un aire que no ofega.
Tampoc masmorra amb llum del fosc
barrot que és gerra d'aigua freda.
Un cau amb cert sentit,
que no trepana amb cap cabòria.
És aquest el veritable enginy,
miracle de les bèsties nobles.

La gàbia havia volat
com qui no vol cap a l'ocell.
I ell féu vol dins aquell vol
d'estructura i gest estàtics.
Sense gàbia el bec hagués
esclofollat el gra mortífer,
per sorpresa d'un albir
desbordant, fora de mida

L'albí plomall que ho veu tot negre.

Ara, la buida gàbia
pot semblar piular tan sols
un rèquiem de vida,
una cantarella prima,
res de consols quan algú fila
una missa alegre
per la llibertat dels morts.
L'au que fou de bon auguri
remullarà el crani amb la pluja
cada matí,
quan els núvols aixequin les persianes.
Enllà, enllà del zenit,
es veurà emergir un minúscul
i ambiciós crepuscle.

RETAULE D'UN SANT JORDI

Lola Ribó i Oliver

lolaribo@hotmail.com

RETAULE D'UN SANT JORDI

Com el ying i el yang, Eva i Adam
junts al paradís
dels cavallers amb espases.

Arbres i flors, la rosa i l'amor
de la nostra contrada,
encís diví de donzelles i fades.

I dels balcons de les cases
pengen geranis
de tots els colors,

i les mans de les mares
cuinen receptes
de mar i muntanya

amb l'oli d'oliva,
que és l'únic sabor
que sempre m'agrada.

I famílies somriuen
i enlairen la copa
entre el brou i sardanes.

I és que jo sóc catalana,
llatina i mediterrània
i duc al cor la fe cristiana,

herència viva de les àvies,
per mirar endavant,
més enllà de la batalla,

i brindar amb vi de poesia
per la sang
que ens bull i ens agermana,

roja i valenta lluitant
per la pàtria estimada.
I en ma terra del Vallès

on tres turons
fan una serra
i quatre pins un bosc espès,

m'alço avui forta
i serena
entre roses i lilàs,

per flairar el perfum
i les essències
en els versos del demà.

Feliç Sant Jordi,
amics i poetes catalans,
sou un tresor que brilla

en la fosca realitat,
atiant el foc de les paraules
que vetllaran la nostra eternitat.

Havien passat deu anys i tornava a Irlanda. La primera vegada hi havia anat per estrenar l'adolescència amb un grup d'alumnes de vuitè dels Salesians d'Horta. Era el primer cop que tenia la sensació de sortir autènticament de casa. Tenia tretze anys i se suposava que anava a fer una fantàstica immersió lingüística al país de Joyce. De fet, això és el que deia el prospecte de color rosa amb què vaig entabanar ma mare. Immersió i el país de Joyce. Dues informacions prou enigmàtiques en aquell inquiet 1976. Llàstima que la immersió no va ser ben bé la que prometien, perquè vaig acabar aprenent més italià que no pas anglès, però en aquells moments el que comptava era fotre el camp com més lluny de casa millor. Els quilòmetres de distància eren la mesura més fiable del desig.

La família que em va acollir era simpàtica. Ell protestant i ella catòlica, però estaven tan ben avinguts que havien decidit adscriure un fill a cada confessió. Aquell mes d'abril n'esperaven el quart. A mi tot allò em semblava una mica absurd, perquè a casa l'àvia sempre deia que o tots moros o tots cristians, però la veritat és que no va afectar gaire les nostres relacions. De fet, els pocs dies que coincidíem mai no aconseguia recordar si parlava amb el fill protestant o amb el catòlic, de manera que la religió no va arribar a ser cap problema. El conflicte real va sorgir quan la seva vena ecumènica se'n va anar en orris a l'hora de pactar amb mi una hora nocturna decent d'arribada. De res no van servir les meves esforçades explicacions sobre els costums horaris dels mediterranis. Eren molt durs de parlar i el fet de discutir amb un minidiccionari Vox a la mà no hi ajudava gaire.

O sigui que ben aviat em vaig trobar dormint al terra d'una àmplia habitació que compartien dos italians i un grec en una casa de catòlics menys escrupolosos amb les qüestions horàries. A partir de les deu de la nit els meus amfitrions ecumènics bloquejaven les dues portes de la casa adossada on vivien i me n'havia de menjar la clau. De manera que d'aquells quinze dies iniciàtics només vaig dormir-ne tres allà on tocava. Però la meua maleta mai no es va moure de l'armari de la residència oficial. A mig matí m'escapava de l'acadèmia on fèiem veure que estudiàvem anglès i aprofitava que l'àvia sorda de la família que el destí m'havia adjudicat es quedava sola un parell d'hores per pujar d'amagat a l'habitació, dutxar-me i canviar-me de roba. Després ho tornava a deixar tot tal com ho havia trobat i m'esmunyia per la porta de la cuina sense fer renou. Talment un lladre expert. I així gairebé cada dia durant les dues setmanes que va durar l'estada. Tot molt didàctic. De resultes d'aquella rigorosa immersió vaig aprendre a dormir a terra, el poc italià que sé i un parell o tres de grolleries en grec.

Deu anys més tard tornava a Irlanda pel meu compte. En tenia vint-i-tres i anava amb la Mercè. Bona companyia. No teníem gens clar el trajecte que ens duria al país de Joyce, perquè havíem quedat amb alguns companys de la meua facultat en dos o tres llocs del sud d'Anglaterra abans de tirar cap a l'Eire. Com qui queda a sopar a Gràcia. Tal hora tal lloc. Una mena de cites més aviat grotesques que llavors eren pràctica habitual entre els estudiants de filologia anglesa. Feia poc que ens havíem vist a Barcelona i ens comportàvem com si fóssim una família separada per la Segona Guerra Mundial. Suposo que era una manera d'ampliar l'escenari per sentir-nos importants. Un joc infantil que alguns adults anomenen ser ciutadà del món quan hi perseveren obsessivament sense entendre que l'únic que assoleix un abast universal és el seu ridícul.

De seguida em vaig adonar que els anys no passaven debades. Als tretze un magnífic Boeing m'havia portat de l'aeroport prebofillà de Barcelona a Heathrow i d'allà una carraca insofrible d'Air Lingus m'havia transportat a Dublín. Als vint-i-tres, les carraques eren ferroviàries i se succeïen amb

una freqüència exasperant. El progrés. Encara conservo el carnet d'”Inter Rail (2 classe)” en el qual calia anar apuntant l'itinerari abans de pujar a cada tren. Barcelona, Port-Bou, Cerbere, París-Austerlitz, París-Nord, Dunkerque, l'embarcament de Normandia i finalment els albatros de Dover. Un paisatge imprescindible per entendre per què Hitchcock va voler filmar aquella famosa pel·lícula de les gavines assassines. El primer bed & breakfast que vam enxampar no estava gens insonoritzat i aquell fotimer d'albatros es va dedicar a amenitzar-nos sorollosament l'estada. Suposo que mai més no he aprofitat tant una habitació d'hotel. Vint-i-tres hores seguides sense sortir-ne, malgrat les gavines. De la una del migdia a les dotze de l'endemà. Fins i tot vam perdre una de les dues bes que s'hi oferien. De tant arrapats al bed ens vam quedar sense breakfast.

Aquella mateixa tarda vam reprendre el periple ferroviari, afamats i feliços com dos enamorats de novel·la rosa. Més “Interrailing”: Dover, Londres-Victòria, Londres-Waterloo i Portsmouth. Finalment passejariem per la gloriosa Anglaterra, l'únic país del món en el qual mai no he sabut extraviar-me perquè tothom circula per l'esquerra. Però el país de Joyce ens perseguia. Les històries antigues d'aquella recòndita Irlanda de deu anys enrere em pujaven per la gola a cada cantonada. Irlanda amunt i Irlanda avall present tothora a la portuària Portsmouth, que si això que si allò que si amunt que si avall que si tomba que gira. No callava. Talment un anglès que et clava la pallissa sobre les seves estades a la Costa del Sol mentre proves de passejar al seu costat pel preciós passeig marítim de Cadaqués.

Quan acompanyem algú per paisatges que li resulten exòtics i que nosaltres hem tastat abans és molt fàcil caure en l'estupidesa crònica del cicerone vocacional. Sobretot si la llengua et fa imprescindible. I això és el que va passar en aquell viatge d'enamorats. Amb l'agreujant que les meves atabaladores explicacions no corresponien mai al paisatge que trepitjàvem. A les àrides costes de Plymouth evocava la verdor impressionant del camp de golf de la preciosa vila irlandesa de Portmarnock, un dels primers escenaris victoriosos de Seve Ballesteros i el lloc on moltes nits anàvem amb la colla dels italians a prendre cervesa i fumar porros. De camí cap a la bota de Cornwall em va venir al cap una mítica excursió en autocar que ens havia portat de Dublín a la perillosa Londonderry perquè un dels salesians que ens acompanyava era navarrès i devia ser de la ceba. De la seva ceba, és clar. Mai no li vaig sentir a dir ni una paraula en català, no fos cas que ens contaminéssim.

I com més ens acostàvem al ferri que ens havia de transportar a aquell idíl·lic país celta de la meva primera sortida, pitjor. Noms que havien estat deu anys lluny de les meves neurones emergien sobtadament. De llocs i de persones. Imatges que ja creia oblidades i que m'havien captivat. Sobretot els indrets i la gent que encara devia tenir en algú racó de casa dels pares perquè els havia immortalitzat amb una precària kodak instamàtic. L'exercici d'evocació era constant. Rostres cossos situacions. L'armeni que ens treia les cerveses del pub perquè era l'únic que ja tenia setze anys. Una suïssa tremenda. Una parella d'italians que s'havien escapat de casa i que es passaven el dia cardant a qualsevol racó. Les festes prohibides a la platja papallonejant tots al voltant d'un foc alimentat amb baranes de fusta. Les competicions per encabir el màxim nombre de persones en una cabina de telèfons. Les nits que passàvem aprenent renecs en totes les llengües que intercanviàvem els futurs anglòfons. Un fotimer. O la terrible festa de comiat en la qual els italians em van perseguir per tota la pista de ball mentre sonava aquella tonada infecta que feia “Y viva España!” per fer-me'n protagonista. Talment un malson.

Per més que la Mercè introduïa constantment nous temes de conversa la fàbrica d'emigrants que és Irlanda em revenia molt abans de trepitjar-la. Fora de lloc, com per confirmar la seva llarga tradició de mite. Perquè de fet, aquell llunyà fulletó rosa que parlava del país de Joyce hauria estat més fidel amb una petita ampliació de l'eslògan: Irlanda, el país del qual va fugir Joyce, per exemple. Però totes les històries irlandeses que m'acolorien la memòria deixaven el paisatge en un segon terme, com

aquells turistes entranyables que només fotografien primers plans dels seus acompanyants amb un monument al fons. Qualsevol cosa i jo. O, millor, jo i qualsevol cosa. La Irlanda de deu anys enrere era un simple escenari on la memòria situava els meus primers temptejos sexuals, revestits amb una absurda capa sentimental a l'hora de verbalitzar-los en aquells trens. Suposo que per un estúpid pudor que em feia creure que només així en sortiria indemne.

Aquella escapada tenia els ingredients necessaris per transformar-se en un viatge romàntic amb tots els ets i els uts, però la meva dèria irlandesa ho espatllava a cada moment. Els cànons sentimentals a l'ús permeten una certa dispersió mental, però el gruix del protagonisme ha de correspondre a la persona estimada, i en tot cas aquest tu majúscul només es pot tenyir intermitentment d'un nosaltres. Mai d'un ells. I menys encara d'un elles. Després, sempre quedarà temps per explorar els carregosos meandres de la rutina quan ja circuli per les àmplies valls d'un avorriment tan colossal que fins i tot t'empenyi a redactar frases tan cursis com aquesta. Però el romanticisme com cal neix als cims de les muntanyes i demana una certa dosi d'entusiasme carrincló. La resta és destorb, tal com vaig descobrir quan la Mercè es va quadrar a la part posterior d'un vagó de segona, em va passar la motxilla i em va dir que baixàvem a la següent estació. Havia decidit que no aniríem a Irlanda de cap de les maneres.

Un sobtat cop de força que em va deixar bocabadat. Han passat deu anys des d'aquell segon viatge i mai no he pogut oblidar l'instant del canvi de rumb, drets tots dos en una andana buida d'un poblet ignot del País de Gal·les amb les motxilles als peus mentre el nostre tren s'allunyava i el regust irlandès s'esvaïa i la Mercè creixia com l'ombra xinesa d'un gran ogre que espanta les criatures i s'erigia en la guia absoluta del nou viatge. La guia absoluta d'un nou viatge en penombra. Espantat i dret, incapaç de dir aquesta boca és meva, amb prou feines vaig poder distingir les seves paraules indignades de l'escàndol ferroviari que regnava en aquell minúscul baixador. Algú que hagués escoltat la Mercè amb atenció podria haver dit que proferia terribles malediccions, però una estranya certesa em va fer saber que allò no eren insults extemporanis. Eren paraules d'amor.

Quan la sorollada del tren es va haver esvaït vam seure en un banc de l'altra via i em vaig deixar anar. I en comptes d'un ferri cap a Irlanda vam agafar trens i trens i més trens encara i vam deixar el País de Gal·les enrere i vam travessar un tros d'Anglaterra i aviat vam haver penetrat en la mítica Escòcia, un dels poc dominis europeus de la reina d'Anglaterra on jo mai no havia anat a fer immersió lingüística. I la Mercè em va fer prometre que no li explicaria res més del meu primer viatge a Irlanda ni de cap altre i jo vaig dir que endavant les atxes i ja no vam parar fins que se'ns van acabar les provisions i l'enèsim tren del dia es va aturar en una preciosa localitat d'estiueig anomenada Helmsdale. Allà vaig quedar enganxat a la Mercè. Enganxat. És un terme una mica ferroviari, ho admeto, però és ben bé així.

Continuarà...

IGNORAR

F. X. Simarro

IGNORAR

Inspirat en el Salm 139

Premi Vila de Corbera.

Tu saps quan m'assec i quan m'aixeco. (verset 2)
Jo dubto sovint del que crec que sé.
Tu, ploma, barrines amb mi el fer.
Revelar mots. Burxar el seu eco.

Assec els neguits, mentre ja sento,
com s'esquinça la xarxa de ires.
Ràbies velles, sereu guspises!
L'escrit bressola. El temor pesco.

Llevar el tel de la rancúnia.
Reviure rastres sens angunia.
Es ma nova mirada que cerco!

Seure el batec lluny de l'anèmia.
Plantar combat a ma blasfèmia.
Tornar vivents les lletres que burxo!

PELL – HAIKÚS AGUTS

Joan Soler Jiménez

bunyol_de_quaresma@hotmail.com

I lluïta coi! ...

I lluïta coi! per tu
i només per tu

Frescor en dança
de la flor i el taronger
que junts perfumen.

Enamorant-me,
nemine discrepante,
segueixo creant-me?

Quan jo acabo
i tu comences a ser
retruny l'esquella ...

...
i crides, crides
esgargamelles el coll
i dius: JUSTICIA

... la vibració
remou i tremola, sí
putrefacció!!!

Amb l'eufòria
que t'expandeix quan mana,
ve el pessigolleix

...
i el relaxament
sense espai al transcendent
em desconcerta.

Gòlgota blau
refila la sang, llueix
amb la ferida

La fricciona
mentre llepa i llepa
llengua àvida

...

la serp que no veu
glaucoma i miopia,
amb tacte tasta

...

frapa i atrapa
i l'esclerosi
refrena, frena

...

l'artèria
coagulada, dolla
assadollada

...

i la bífida
denota el gust bipolar
seu, beu, babeja
i amb l'ull denteja
la víctima poeta

Recull i lliura
reneix i xiu-xiueja
paraules vanes

...

sons que no venten
emocions delitoses,
sinó estómac

...

cartílag, dermis
òs, cos, flors, gana
busca oh! daga!

...

clava i perfora
no és par cuir ni roca
sols i només pell,

...

pell molla, suada,
llepada i drenada
contacte, ... tacte...